

Výpustná zařízení technická řešení, výpočty

VRÁNA Karel, DAVID Václav

Katedra hydromeliorací a krajinného inženýrství

Fakulta stavební ČVUT

vrana@fsv.cvut.cz

vaclav.david@fsv.cvut.cz

Účel výpustných zařízení

- regulovatelný odtok vody,
- udržení hladiny na potřebné úrovni,
- vypouštění vody

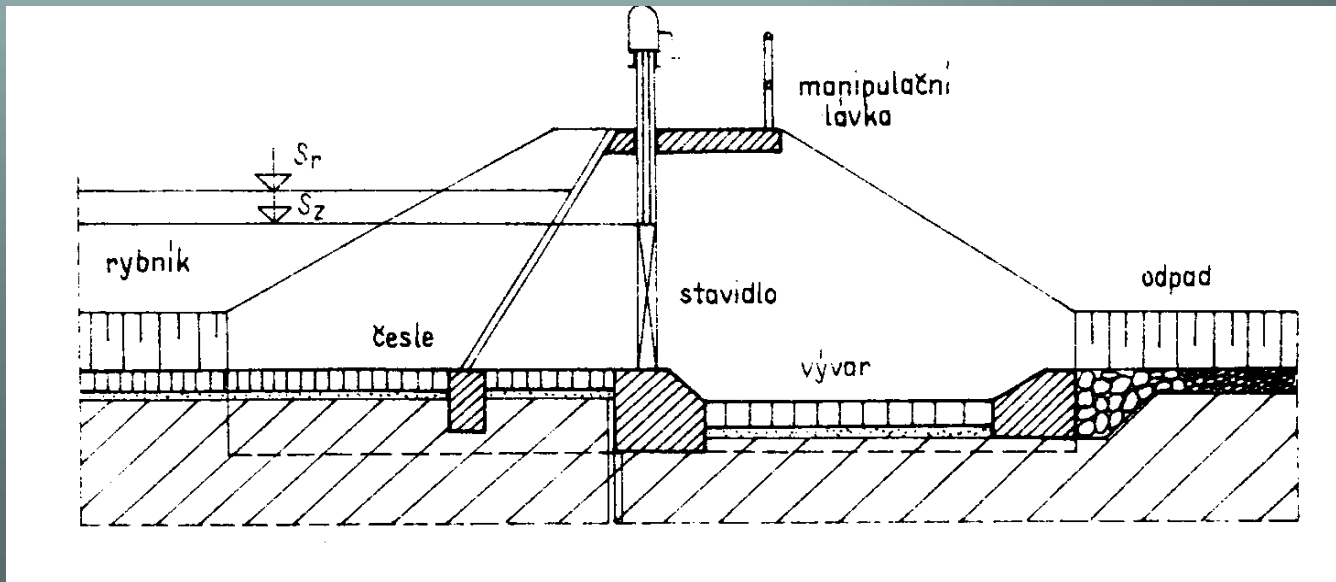
Umístění do nejnižšího místa nádrže

Typy výpustí

- Otevřené
- Trubní

Otevřená výpustná zařízení

- Spodek výpusti v úrovni dna nádrže
- Hradicí zařízení – stavidlo
- Větší objekty – dělení na pole, výška do 6 m
- Pod výpustí vývar (dle charakteru proudění)

Šoupátkové uzávěry

Plochá kanalizační šoupátka, přírubová trubní šoupátka

Požeráky (kbel, mnich)

- Nejčastěji používaný typ
- Otevřené, uzavřené, polouzavřené, kombinované
- Dlužové stěny – jedna, dvě, tři
- Česlová stěna – místní ztráta
- Potrubí – dřevěné, ocelové, betonové, plastové
- Obetonování potrubí v hrázi v celé délce
- Minimální průměr DN 300, průtok o volné hladině
- Spoj šachty a odpadního potrubí
- Přístupová lávka – ocel, dřevo – délka lávky, barva
- Poklop – uzamykatelný

Suché nádrže

- TNV 75 2415 Suché nádrže
- Ochrana před povodněmi
- Protékané – transformace PV v retenčním prostoru – profil odpadního potrubí – min.DN 800, průtok o volné hladině – redukce profilu na vtoku
- Neprotékané – zachycení části PV bez odtoku, vypuštění po povodni

Průtok vody výpustí

$Q_x = m * b_o * (2g)^{0,5} * h^{1,5}$ přepad přes dlužovou stěnu

$m = 0,41$ až $0,42$ (možno dle h)

b_o – účinná délka přepadové hrany (kontrakce)

Posouzení nebo návrh odpadního potrubí – odtok o volné hladině

- Podkritické (říční) – Chézyho rovnice
- Nadkritické (bystřinné)

Průtok vody výpustí

Kritické hodnoty (pro kruhový profil poměrné hodnoty)

- $Q_{kr} = S_{kr} * v_{kr} \quad (m^3.s^{-1})$
- $v_{kr} = (g * h_{krs})^{0,5} \quad (m.s^{-1})$
- $h_{krs} = S_{kr}/B_{kr} \quad (m)$
- $i_{kr} = n^2 * v_{kr}^2/R_{kr} \quad (-)$

Hloubka před vtokem do odpadního potrubí

- $h_o = 1/\varphi * (h + v^2/2g) \quad (m)$

Průtok vody výpustí

Maximální průtok výpustí:

- průchod návrhové povodně (zpravidla kulminace stoleté povodně) – $h =$ výšce retenčního prostoru
- vypouštění nádrže – $h = 2 \times$ výška dluže

Nestabilní režim proudění – strhávání vzduchu do šachty – rázy, pulzace

$$Q_j = 4,3 * b * d_s^{1,5} \quad (\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1})$$

$$h_j = 1,8 * d_s \quad (\text{m})$$

Tlakový průtok

- Čepový a lopatový uzávěr

$$Q = S * (2g * H)^{0,5} / (1 + \sum \zeta_i)^{0,5} \quad (\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1})$$

$$\zeta_t = (125 * n^2 * L) / D^{4/3} \quad (-)$$

Posouzení koryta pod hrází (Chézyho rovnice, kritické hodnoty)

Vývar pouze v případě změny typu proudění, zpravidla nadkritické v potrubí a podkritické v korytě

Výpočet transformace - SN

Metoda pro posouzení efektivity (účinnosti) suché nádrže vychází z posouzení poměru záchytného prostoru nádrže a objemu návrhové povodňové vlny se zahrnutím hydraulického řešení odtoku vody výpustným potrubím, případně bezpečnostním přelivem.

$$Q_p \cdot \Delta t - Q_o \cdot \Delta t = \pm \Delta V,$$

Q_p je časový průběh přítoku vody do nádrže ($\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$)

Q_o – časový průběh odtoku vody z nádrže ($\text{m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$)

Δt – časový krok (s)

ΔV – objem vody (změna - přírůstek nebo úbytek)
v záchytném prostoru nádrže (m^3)

Vstupy

Charakteristika nádrže

- zatopený objem – ze zaměření, DMT, mapy 1:10 000 (vrstevnice po 2m)

Charakteristika přítoku

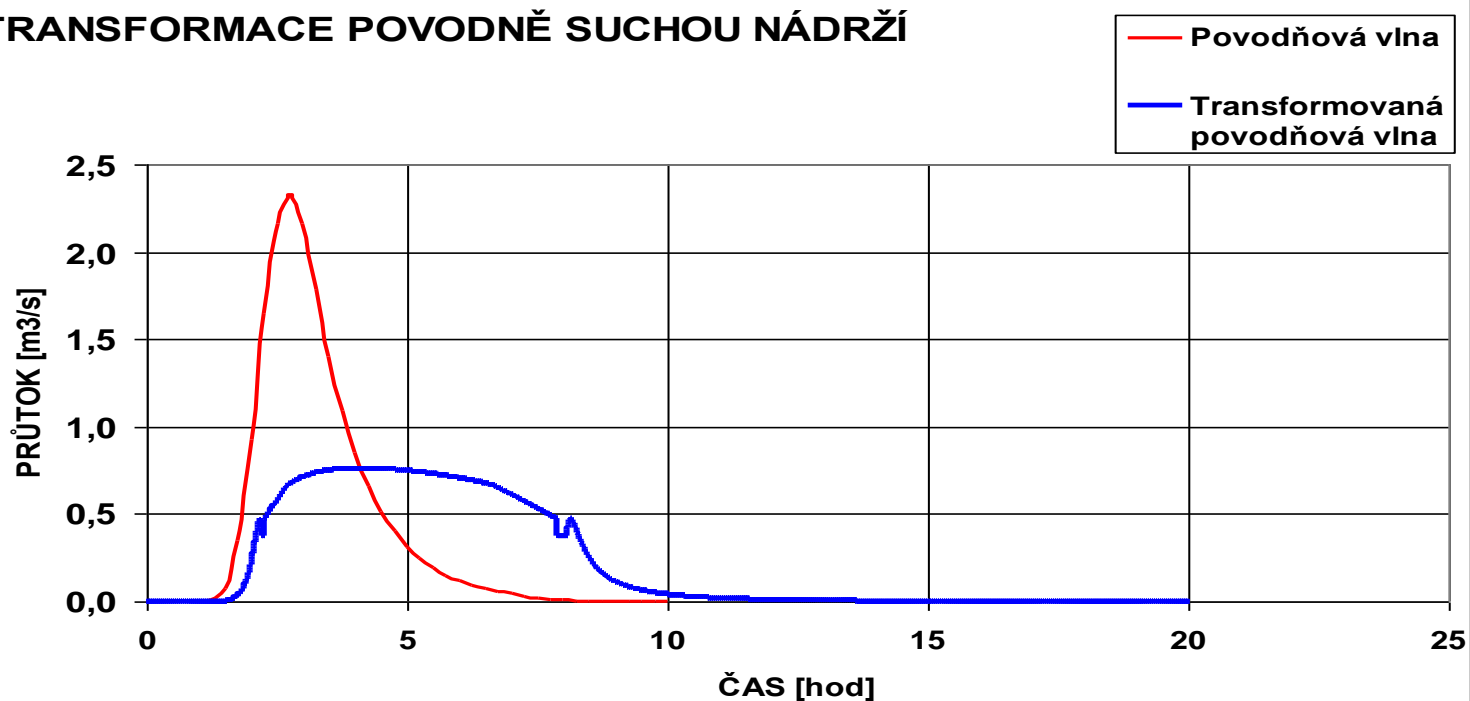
- návrhový přítok Q_N a časový průběh přítoku pro doby opakování 20, 50 a 100 let – ČHMÚ

Varianty řešení

- Profil výpusti (jejich počet a umístění)
- Velký profil výpusti – transformuje dobře velké průtoky, malé vůbec
- U malého profilu – naopak
- Výškové umístění a parametry přelivu (nejprve lze počítat bez přelivu → maximální hladina jako vodítka pro umístění přelivu)
- Kapacita přelivu – netransformovaný odtok Q_N (dle TNV 75 2935 Posuzování bezpečnosti vodních děl při povodních)

Výsledek řešení

TRANSFORMACE POVODŇNĚ SUCHOU NÁDRŽÍ

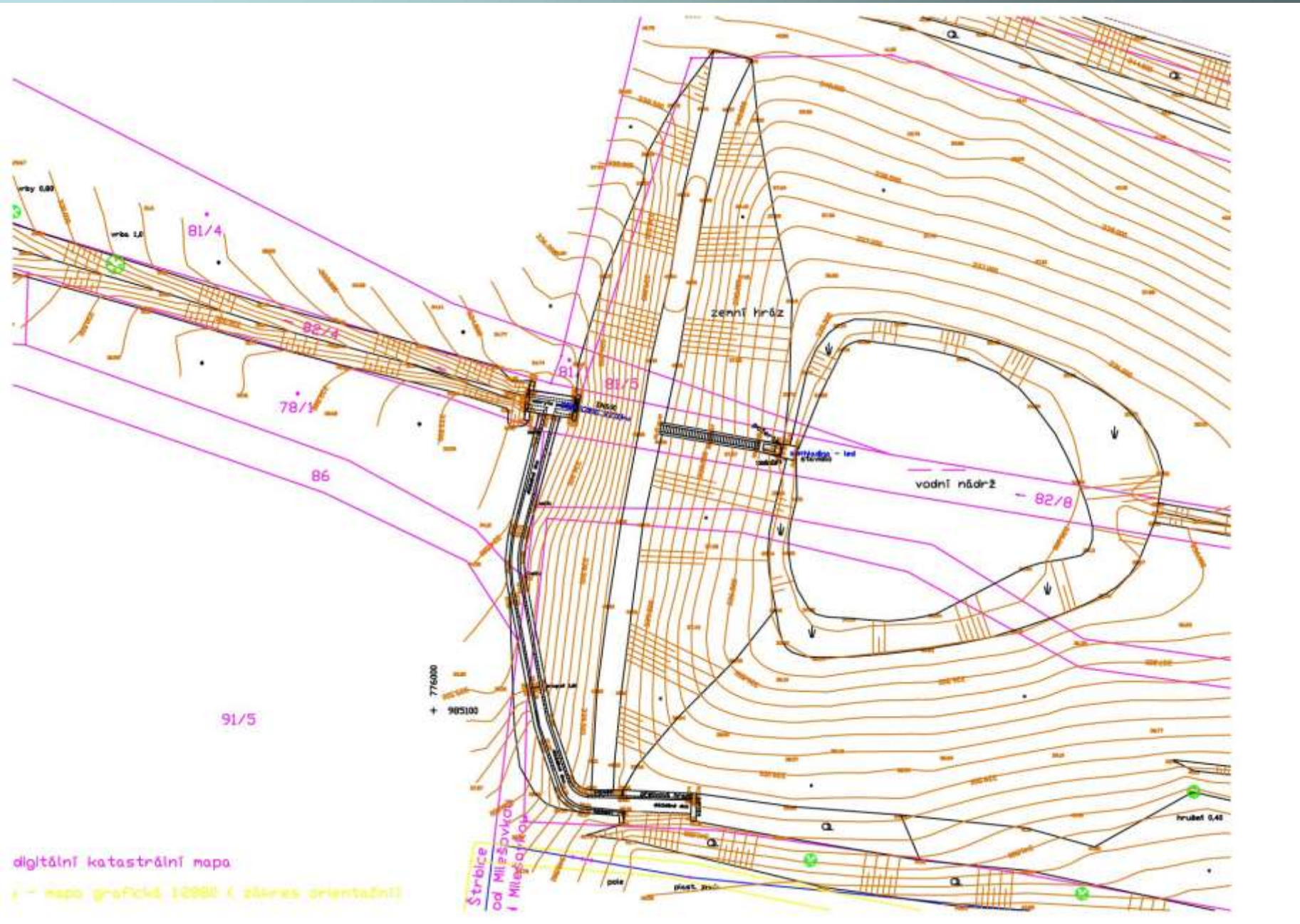
SN2			Q100
Q_P max [m3]	2,33	T_Q_P max [h]	2,75
Q_O max [m3]	0,76	T_Q_O max [h]	4,10
Transf efekt [%]	67,15	Max.hladina [m.n m.]	370,53

Nebezpečnost suchých nádrží

- Podcenění návrhu hráze i objektů
- Dlouhodobé nevyužívání VD = stav hráze
- Údržba (ucpání česlí)
- Obvykle nad intravilánem
- Nebezpečí protržení hráze, vznik zvláštní povodně
- *Vrána K.: Rybníky a účelové nádrže – příklady vydavatelství ČVUT*
- *<http://storm.fsv.cvut.cz/cinnost-katedry/volne-stazitelne-vysledky>*

digitální katastrální mapa

mapa grafická 1:2000 (zároveň orientační)

Strbice
od Milpšovka
Mlýnský náhon

zenní hráz

vodní nádrž - 82/8

81/4

82/4

78/1

86

91/5

+ 77600
+ 905100

hrubek 0,48

poje
přes. želez.

Děkuji za pozornost